

Cúrsaí Drámaíochta le Máirín Uí Chonghaile

Bhí suim mhór agamsa i gcónaí i ndrámáíocht agus is iomaí dráma atá feicthe agam go dtí seo agus é sin ráite, níor cheap mé riamh go bhfaighidh mé deis páirt a ghlacadh in aon cheann acu. Is sa chéad bhliain a bhí mé in Ollscoil na Gaillimhe nuair a d'iarradh orm páirt a ghlacadh i ndrámá a bhí siad a chur ar stáitse darbh ainm Ciúnas sa Pháirc agus tá sé sin ceithre bliana ó shin. Thaitin an pháirt go mór liom mar go raibh an carachtar féin barúil, bhí sí réchúiseach agus bhí a gcroí briste i ndiaidh a madra a fuair bás. I láthair na huaire tá mé le hAisteoirí Chorr na Móna agus ba ea Séan Ó Morónaigh a d'iarr mé isteach sa chumann sin agus eisean atá i gceannas ar an gComhalachas Náisiúnta Drámaíochta atá lonnaithe i gCamus. Chuir mé aithne ar Shéan nuair a bhí mé sa Chumann Drámaíochta ar an Ollscoil. Is fear é Séan a bhfuil go leor oibre déanta aige ar son na drámaíochta ar fud na tíre agus go mór mór sna Gaeltachtaí agus lasmuigh. Cuireann sé béim ar an saibhreas teanga nuair a bhíonn sé ag léiriú drámaí. Tá scoth na ndrámáí léirithe ag cumainn ar fud na tíre le blianta fada anois agus taispeánann an Fhéile Náisiúnta go bhfuil scoth na n-aisteoirí ann. Tugann an Fhéile Náisiúnta seans do haisteoirí amaitéarach a gcuid samhlaíochta a chur amach os comhair lucht féachanna. Bíonn suas le hocht ndrámá páirteach san Fhéile Náisiúnta gach bliain agus tugann sé daoine le chéile.

Is é dúirt an tAire Éamon Ó Cuiv, ag Féile Náisiúnta Drámaíochta 2009:

'Tá an drámaíocht Ghaeilge teangabhunaithe agus pobalbhunaithe agus mar sin tá obair an Chomhlachais an-thábhachtach. Neartaíonn ealaín na drámaíochta na pobail ina bhfuil sí fréamhaithe taobh istigh den Ghaeltacht agus taobh amuigh den Ghaeltacht. Tá sé ríthábhachtach go mbeadh an Ghaeilge féin á saothrú agus á saibhriú. Tá an bua sin ag drámaíocht na Gaeilge.'
(Nuachtlitir an Chomhlachais, 2009)

Ceapaim féin go bhfuil sé tábhachtach go bhfuil deis ag muintir Chonamara drámaí a chur ar stáitse trí mheán na Gaeilge. Aithníonn pobal na Gaeilge go bhfuil fíor thábhacht ag baint leis an drámaíocht Ghaeilge le cultúr agus an teanga a chur chun cinn. Tugann sé deis do dhaoine drámaí nua a scríobh agus a gcuid tallainne a thaispeáint ar bhealach pléisiúireach agus tá an-tóir ar dhrámaí Ghaeilge i gConamara le fada fada an lá. Tá tábhacht féin ag baint le gach réimse drámaíochta agus cuireann

Aisteoirí Chorr na Móna béim faoi leith ar na scéal drámaí. Téann sé sin i bhfeidhm ar dhaoine agus sin é an fáth a gceapann mé go bhfuil an drámaíocht an-éifeachtach chun an Ghaeilge féin a neartú. Neartaíonn sé caighdeán na Gaeilge, neartaíonn sé saibhreas na Gaeilge, tugann sé deis do dhaoine, an saibhreas sin a thabhairt amach go háirithe sa drámaíocht bunaithe ar scéalta béaloidis. Sin é fáth go bhfuil suim faoi leith ag daoine sna scéaldrámaí tradisiúnta. Má tá saibhreas cainte sna scéaldrámaí, tá saibhreas samhlaíochta iontu chomh maith. Ní mhairfeadh na scéalta béaloidis sin ó ghlúin go glúin ach amháin go raibh samhlaíocht faoi leith ag baint leis na daoine a d'inis na scéalta. Chuadar ó bhéal go béal. Tá na scéalta seo á gcur ar an árdán anois le beocht. Is greann an téama is mó a ritheann trí na hAgallamh Beirte agus na Luibíní a scríobhann Micheál Ó Tuairisc agus is aisteoir é le hAisteoirí Chorr na Móna áit a bhíonn beirt ag spochadh as a cheile. Scríobhann Micheál faoi ábhair atá feiliúnach sa lá atá inniú ann, cosúil le táillí atá an rialtas a ghearradh ar na humair sheipteacha, nó an géarleanúint atá na daoine a fhulaingt mar nach bhfuil cead acu na portaigh féin a bhaint. Cloiseann tú focail deasa filíochta, saibhreas teanga agus rithim láidir óna hAgallamh Beirte agus Luibíní agus bíonn tionchar acu ar an lucht féachana mar go gceapann siad go bhfuil siad greannmhar. Scríobhann Micheál agallamh agus luibíní atá dáiríre freisin agus bíonn cinn nua scríobtha aige gach bliain ina mbíonn téamaí agus ábhair difriúla aige iontu i gcónaí, ach fós tá an fhilíocht agus an saibhreas teanga le cloisteáil iontu ar fad.

Tá m'iníon Jacinta ag múineadh i nGael scoil agus is í atá i gceannas ar an gceol agus drámaíocht. Deir sí liom go bhfuil an drámaíocht an-mhaith do na páistí. Tugann sé muinín dóibh agus spreagann sé an samhlaíocht iontu. Déanann siad an t-ábhar scoile a chomhtháthú sna drámaí ar nós sábháilteacht ar bhóithre. Bíonn siad in ann comhoibriú lena chéile agus scileanna éisteachta agus labhartha a fhorbairt de réir mar atá an dráma ag dul ar aghaidh.

Déanann Pléaráca ceardlann drámaíochta i scoileanna i gConamara agus tugann sé seo deis do dhaoine óga a dtallann a thaispeáint. Tá sé an-tábhachtach go bhfuil eagraíocht mar seo ann le h-aid a spreagadh agus an drámaíocht a chur chun cinn ó bhliain go bliain. Guím gach rath ar Phléaráca sa todhchaí.

Scéal ón Oirthear le Mairéad Seoige

Mairéad i Singapore

Nuair a d'fhág muid Ros Muc an 7 Feabhra ní raibh ar m'intinnse ach an áit a raibh mé a fhágáil i mo dhiaidh agus dá bharr sin níor chuir mé mórán suime san áit a raibh mé ag dul.

Bhog mé féin agus mo pháirtí, Eamonn go Hong Kong chun obair a fháil. Nach muid a bhí sásta nuair a tháinig an t-eitleán anuas i Hong Kong mar bhí an suaiteacht chomh dona sin os cionn na hIndia go raibh formhór na bpaisinéirí tinn, mé fhéin ar dhuine acu!

Is é an rud is mó a thug muid faoi deara faoi Hong Kong ná chomh Síneach agus a bhreathnaigh chuile shórt! Ní raibh Béarla ag formhór na ndaoine agus sa gceantar inár fhan muid is ag ordú bia tríd féachaint ar na pictiúir a bhí muid. Bhí neart iasc úr le fáil agus roghnaigh muid an

ceann a bhí uainn as umar éisc agus maraítear é díreach sula ndéantar é a chócaráil.

Tá an áit plódaithe le daoine agus níl aon áit a bhfuil sé seo le tabhairt faoi deara níos mó ná ar an MTR / traein faoi thalamh. Tá chuile dhuine mar a bheadh róbaite ag súil chomh sciobtha agus d'airigh mé nach raibh mé mar pháirt dhó ach gur ar an taobh amuigh a bhí mé ag féachaint ar an áit chraiceáilte seo. (Ní bhíonn sé i bhfad go mbíonn tú féin mar a chéile leo ag deifriú ag an traein agus ní thugann tú na sluaite faoi deara níos mó). Tá an fón póca is fearr ag gach duine agus iad ar fad ag stánadh isteach iontu pé nóiméad a bhíonn acu.

Tá an líne spéire thar a bheith plódaithe freisin. Tá sé ar nós coill mhór ach in áit na gcrann is 'skyscrapers' atá le feiceáil. Is é an bealach a chuir

Singapore

mé síos air do mo dheirfiúr sa mbaile ná go bhfuil sé cosúil le dá mbeadh an bóthar as Gaillimh go Ros Muc clúdaithe leis na foirgnimh arda seo, cuid acu suas le 100 urlár ar airde nó níos airde!

Tar éis chúig oíche bhog muid amach as oileán Hong Kong go oileán Lantau go Óstán eile níos saoire. Chaith muid chúig seachtainí ansin ag lorg oibre. Casadh Éireannaigh orainn agus siad ba deise maidir le cúnamh agus tacaíocht. Is í an bhean álainn as Árainn, Seóigeach eile ar nós mé fhéin atá anseo 37 bliain a sheasann amach i m'intinn mar nár cheap mé go brách go mbeinn ag cóisir Lá Fhéile Pádraig agus ag labhairt Gaeilge le bean ón taobh céanna den tír liomsa agus an bheirt againn i Hong Kong!

Tá oileán Lantau go deas ach is é an truailliú; uisce agus aer an fhadhb is mó a chonaic muid le Hong Kong. Bíonn masc ar go leor do na daoine de bharr an lorg a d'fhág SARS orthu agus leac cuimhneacháin le feiceáil do na daoine, óg agus sean, a cailleadh leis.

D'ith muid neart iasc, ríse, glasraí agus noodles agus iad chomh saor mar shampla bheadh béile

maith agat air €5. Bhí sé an-deacair na daoine a dhéanamh amach mar go bhfuil rud anseo ar a dtugtar FACE. Ciallaíonn sé go bhfuil sé antábhachtach nach dtarraingeodh duine ón tSín drochcháil orthu féin nó i mBéarla 'to loose face'.

Mar sin déanfaidh siad fíor iarracht go deo ligean orthu féin nach raibh siad mícheart fiú má tá a fhios acu go bhfuil a mhalairt fíor. An cháill seo a thabharfaidh meas sa sochaí dóibh agus is féidir m.sh. iasacht a fháil nó gnó a dhéanamh má tá an face go maith. Tá sé an-deacair acu rud diúltach a rá leat cé gurb í an fhírinne a b'fhearr linne a chloisteáil. Sin é an fáth go dtugann siad freagraí dearfacha an t-am ar fad cé go bhfuil a fhios acu nach féidir leo an gealladh a thug siad a chomhlíonadh. Téann sé an-domhain agus caithfidh daoine ón Iarthar a thuiscint nach bhfuil an gnó socruithe go mbeidh an píosa paipéir sínithe. Níl sé ceart ná cóir dúshlán a thabhairt do dhuine ar fhaitíos go mbeadh siad náirithe agus mar sin ní bhíonn siad fírinneach leat go minic.

Agus neart de na hoileáin agus deilbh de Buddha feicthe againn ach gan aon phost faighte, bhog muid ar aghaidh go Singapore.

Buddha ar thaobh cnoc

Ní raibh muid trí seachtainí i Singapore nuair a bhí post faighte ag mo pháirtí. D'fhan muid na seachtainí sin i Johor Bahru trasna na teorann i Malaysia in Óstán 5 réalt air €40 san oíche. Tá cíós, óstáin agus tithe chomh costasach i Singapore. Tá an eacnamaíocht thar barr anseo. Ní féidir siúl ceathrú míle nach bhfuil tú i mullach suíomh tógála. Tá siad ag cur leis na línte traenach chomh maith le árasáin a thógáil. Cuireann na hoibrithe tógála (as an Ind an chuid is mó acu) na scéalta a d'inis m'athair dhom faoi na hÉireannaigh a thóig Londain i gcumhne dhom. Oibríonn siad crua agus tá an teas go dona anseo.

An teas ceann de na rudaí ba deacra i dtosach. Tá séasúir i Hong Kong ach níl anseo ach teas ar feadh na bliana. Ar nós Hong Kong tá an áit lán le hionaid siopaí le chuile chineál ruda le ceannach. Tá níos mó spáis anseo seachas Hong Kong agus níl an truailliú / ceo trom sin le feiceáil ar laethanta áirithe.

Níl an tír seo ach 41 ciliméadar ar leithead agus 22.5 ciliméadar ar fhad. Tá an-bhéim ar airgead. Níl nóiméad ciúnaís agat i siopa mar go mbeidh freastalaí agat ar a bpointe boise ag iarraidh thú a mhealladh rud éigin a cheannach. Má cheannaíonn tú rud amháin beidh siad ag ofráil

tuilleadh duit agus tú ag dul amach an doras. Ag an am céanna tá an áit an-chomhaimseartha.

Níl aon fócaíochtaí leasa shóisialaigh anseo, tá tú curtha chun báis má bhíonn tú ag déileáil le drugaí agus faigheann tú suas le seacht mbliana i bpríosún má fhaightear greim ort ag goid as na siopaí. Níl cead ithe ná ól sna stáisiúin traenach agus tá gum coganta in aghaidh an dlí. Tá chuile áit glan agus ritheann rudaí in am. Tá béim ar na healaíona. Is talamh míntírithe go leor dhó agus níl aon tránna ann ach cinn a rinne siad féin agus tá an t-uisce truaillithe agus te! Mar sin tá linn snámha ag gach duine.

Tá an áit seo fíor shábháilte agus tá postanna againn agus bíonn an ghrian ag scaladh. Tá an bheatha go maith. Tá cairde nua againn –Éireannaigh a tháinig anseo le gairid freisin agus tá an club Éireannach gníomhach chun muid a thabhairt le chéile uair sa mí. Tá *Little India* agus an *Arab Quarter* mar a bheadh bailte beaga sa mbaile mór agus iad go hálainn.

Tá na daoine go deas, iad breá cabhrach má tá eolas uait. Agus tá aithne faighte ag cuid acu anois ar Éirinn mar go bhfuil damhsa ar an sean-nós, ceol agus amhráin Éireannacha déanta agam le mo rang – déagóirí as ar fud na hÁise atá anseo ag foghlaim Béarla. Is beannachtaí ar nós Dia dhuit agus slán a úsáideann mo scoláire óg as Korea liom mar go bhfuil suim curtha aige in Éirinn agus sa nGaeilge anois!

Bainfidh muid píosa amach anseo. Ní hé an baile é, ní hé Sydney ná Melbourne é ach an oiread ach tá muid ag obair agus is gearr uainn an Nollaig go mbeidh muid lena muintir arís.

Eamonn ar Cheung Chau